

FACTSHEET

De tipbevoegdheid van Wet Bibob

De tweede tranche van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (hierna: Wet Bibob) heeft onder meer tot doel om de bevoegdheden tot informatiedeling tussen het Landelijk Bureau Bibob (hierna: LBB) en bestuursorganen en rechtspersonen met een overheidstaak en tussen laatstgenoemden onderling te verruimen. Onderdeel van deze wetswijziging is de zogenaamde onderlinge tipbevoegdheid van bestuursorganen en rechtspersonen met een overheidstaak in artikel 26 van de Wet Bibob:

*“De officier van justitie, **het bestuursorgaan dat of een rechtspersoon met een overheidstaak die bevoegd is tot toepassing van deze wet**, en die beschikt over gegevens die erop duiden dat een betrokkene in relatie staat tot strafbare feiten die reeds gepleegd zijn of naar redelijkerwijs kan worden vermoed gepleegd zullen worden, kan een bestuursorgaan dat of een rechtspersoon met een overheidstaak die bevoegd is tot toepassing van deze wet, wijzen op de mogelijkheid om eigen onderzoek te doen en eventueel daarna het Bureau om een advies te vragen.”*

(dikgedrukt zijn de nieuwe of gewijzigde elementen)

In deze factsheet wordt toegelicht:

1. Wie mag door wie worden getipt?
2. Onder welke voorwaarden kan worden getipt?
3. Waaruit bestaat een tip?
4. Wat gebeurt er na de tip?

1. Wie mag door wie worden getipt?

Bestuursorganen en rechtspersonen met een overheidstaak

Bestuursorganen of rechtspersonen met een overheidstaak die bevoegd zijn tot toepassing van de Wet Bibob kunnen elkaar op grond van artikel 26 van de Wet Bibob tippen, mits wordt voldaan aan de in dat artikel opgenomen voorwaarden (zie over die voorwaarden §2).

Het gaat dus allereerst om de **bestuursorganen** die ingevolge artikel 3, eerste lid, van de Wet Bibob **bevoegd zijn tot toepassing van de Wet Bibob**.

Ook de bevoegde bestuursorganen binnen één publiekrechtelijke rechtspersoon kunnen elkaar tippen. Zo kan de burgemeester van een gemeente bijvoorbeeld het college van burgemeester en wethouders van diezelfde gemeente tippen (mits beide bestuursorganen bevoegd zijn tot toepassing van de Wet Bibob en is voldaan aan de andere voorwaarden van artikel 26 Wet Bibob).

Daarnaast gaat het om de **rechtspersonen met een overheidstaak die bevoegd zijn tot toepassing van de Wet Bibob**.

Dat betreffen de Staat, een provincie, een gemeente, een waterschap, een openbaar lichaam als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen, de politie, een openbaar lichaam voor beroep en bedrijf dan wel een ander openbaar lichaam als bedoeld in artikel 134 van de Grondwet (zie artikel 1, eerste lid van de Wet Bibob), en de rechtspersonen die zijn genoemd in de bijlage bij artikel 2 van het Besluit Bibob (zie artikel 1, tweede lid van de Wet Bibob).

In (artikel 26 van) de Wet Bibob is geen afzonderlijke tipfunctie voor de politie geregeld. De politie kan immers al tippen (en tips ontvangen), aangezien zij een rechtspersoon met een overheidstaak is die bevoegd is tot toepassing van de Wet Bibob.

Tijdens de plenaire behandeling van de wetswijziging in de Tweede Kamer heeft de minister van Justitie en Veiligheid verduidelijkt dat deze tipbevoegdheid door de politie kan worden toegepast. Wel heeft zij over de toepassing van de tipbevoegdheid door de politie opgemerkt dat het doorgaans in de rede zal liggen dat de tip in overleg met of door het Openbaar Ministerie wordt uitgebracht. De minister heeft hierover tijdens het debat gezegd: “Voor een toets op de doorkruising van opsporingsbevoegdheden zal het doorgaans in de rede liggen om contact op te nemen met het Openbaar Ministerie. Dat is dus niet een criterium of randvoorwaarde.” (Kamerstukken II 2021-2022, 35 764, nr. 64, item 10).

Voor de toepassing van artikel 26 Wet Bibob lijkt het overigens voor de wetgever niet relevant te zijn of de tipgever als Bibob-bevoegd bestuursorgaan of als rechtspersoon met een overheidstaak de informatie heeft ontvangen die een aanleiding vormt voor een tip.

Met andere woorden ook andere informatie dan Bibob-informatie kan ten grondslag worden gelegd aan een tip. Voorbeelden hierbij zijn het strafrechtelijk verleden van een betrokkene of een relevante derde uit het zakelijk netwerk van de betrokkene, opgelegde bestuurlijke boetes of vergrijpboetes, zoals die uit het eigen Bibob-onderzoek zijn gebleken. Wanneer een bestuursorgaan dergelijke indicaties heeft en uit bijvoorbeeld het Handelsregister of krantenberichten heeft vernomen dat de betreffende betrokkene ook in een buur- of regiogemeente een onderneming of vergunning heeft, kan het bestuursorgaan die buur- of regiogemeente tippen. (Kamerstukken II 2021/22, 35 764, nr. 6, onder 21)

Artikel 26 Wet Bibob vereist niet dat de ontvanger van de tip met een vergelijkbare beschikking, overheidsopdracht of vastgoedtransactie bezig is als de tipgever. De bepaling staat er dus niet aan in de weg dat bijvoorbeeld de politie een (bestuursorgaan van een) gemeente tipt op basis van informatie naar aanleiding van een vastgoedtransactie van de politie met het oog op een horecaverunning van de gemeente.

Is een bestuursorgaan of rechtspersoon met een overheidstaak niet bij of krachtens de wet bevoegd tot toepassing van de Wet Bibob, dan kan dit/deze geen gebruik maken van de bevoegdheid uit artikel 26 Wet Bibob en kan dit/deze ook niet worden getipt.

Wie binnen de bestuursorganen of de rechtspersonen met een overheidstaak kan tippen?

De bestuursorganen en rechtspersonen die bevoegd zijn om een tip te geven en te ontvangen, kunnen de tipgeving laten verlopen tussen hun ambtenaren/medewerkers, mits deze ambtenaren/medewerkers bevoegd zijn tot toepassing van de Wet Bibob. Ook externen die tijdelijk zijn ingehuurd en werken in opdracht van het betreffende bestuursorgaan of de betreffende rechtspersoon kunnen dat doen. Uiteraard kunnen ook de rechtspersonen zelf – zoals de politie – en de bestuursorganen zelf – zoals burgemeesters – een tip ontvangen of verstrekken.

2. Onder welke voorwaarden kan worden getipt?

Een bestuursorgaan of rechtspersoon met een overheidstaak (de zgn. tipgever) kan een ander bestuursorgaan of rechtspersoon met een overheidstaak (de zgn. ontvanger) tippen voor zover:

- ✓ de tipgever en de ontvanger bevoegd zijn tot toepassing van de Wet Bibob (zie hierover §1); en
- ✓ de tipgever beschikt over gegevens die erop duiden dat:
 - een betrokkene in relatie staat tot strafbare feiten die reeds gepleegd zijn of naar redelijkerwijs kan worden vermoed-gepleegd zullen worden; en
 - het doen van een eigen onderzoek en eventueel het vragen van advies aan het LBB door de ontvanger mogelijk is.

Het is de verantwoordelijkheid van de betreffende tipgever om te bepalen of aan deze voorwaarden is voldaan. Hierna worden de criteria nader toegelicht.

Een betrokkene staat in relatie tot strafbare feiten

De tipbevoegdheid uit artikel 26 van de Wet Bibob ontstaat in het geval de tipgever een sterk vermoeden heeft dat een betrokkene bij een vergunning of andere rechtshandeling die onder de werking van de Wet Bibob valt (zie daarover de volgende sub-paragraaf), in relatie staat tot strafbare feiten die reeds gepleegd zijn of gepleegd zullen worden. Onder strafbare feiten worden ook verstaan overtredingen waarvoor bestuurlijke boetes kunnen worden opgelegd.

Een betrokkene staat, zoals blijkt artikel 3, vierde lid, van de Wet Bibob, in relatie tot strafbare feiten indien:

- ✓ hij of zij zelf strafbare feiten heeft gepleegd of naar redelijkerwijs kan worden vermoed zal plegen;
- ✓ hij of zij een (in)direct leidinggevende, een zeggenschaphebbende of een vermogensverschaffer is van een rechtspersoon in de zin van artikel 51 van het Wetboek van Strafrecht die strafbare feiten heeft gepleegd of naar redelijkerwijs kan worden vermoed zal plegen; of
- ✓ bepaalde personen in de zakelijke omgeving van betrokkene (dat is meestal de aanvrager of vergunninghouder) die strafbare feiten hebben gepleegd of naar redelijkerwijs kan worden vermoed zullen plegen. Bij deze “Bibob-relaties” kan het uitsluitend gaan over een (in)direct leidinggevende, een zeggenschaphebbende, een vermogensverschaffer of een persoon in een zakelijk samenwerkingsverband tot betrokkene.

In factsheet 1 is een toelichting gegeven op wie de (in)direct leidinggevende, een zeggenschaphebbende, een vermogensverschaffer of bepaalde personen in de zakelijke omgeving van betrokkene kunnen zijn.

Factsheet 1 →

Een betrokkene kan ook in relatie staan tot strafbare feiten die in het buitenland zijn gepleegd. Daarover kan echter alleen worden getipt voor zover het achterliggende strafbare of bestuurlijk beboetbare gedrag of nalaten ook in Nederland strafbaar of bestuurlijk beboetbaar zou zijn.

In de praktijk zal het veelal gaan om het vermoeden van de tipgever dat er bij een onderneming criminelen betrokken zijn, en die onderneming een vergunning (of een subsidie, vastgoedtransactie of overheidsopdracht) heeft of heeft aangevraagd die onder de werking van de Wet Bibob valt.

Zo kan het volgens de wetgever onder meer gaan om:

- › een ondernemer die een bouwvergunning in gemeente A aanvraagt, maar in gemeente B al één of meerdere boetes heeft ontvangen voor overtreding van de Wet arbeid vreemdelingen.
- › bestuurlijk beboetbare feiten, waaronder onrechtmatige verhuur of illegale kamerverhuur en illegale verbouwingen, op basis van de Huisvestingwet 2014.

De leidraad voor de gevaarsbeoordeling van het Landelijk Bureau Bibob biedt aanknopingspunten om te kunnen beoordelen of er sprake is van een sterk vermoeden dat een betrokkene in relatie staat tot strafbare feiten die reeds gepleegd zijn of gepleegd zullen worden (raadpleegbaar via onderstaande link).

Documenten Bibob →

Daarbij kunnen de volgende twee gezichtspunten tot uitgangspunt worden genomen:

- ✓ Voor de uitoefening van de tipbevoegdheid is het niet nodig dat de Bibob-procedure van de tipgever zodanig ver gevorderd is dat formeel een gevaarsconclusie is getrokken (zodat artikel 11a Wet Bibob nog geen signaal oplevert). Ook in het geval dat er nog geen formele gevaarsconclusie is getrokken, kan een tipgever een sterk vermoeden hebben dat de betrokkene in relatie staat tot criminele activiteiten. Een tip kan daarmee dus ook tussentijds worden gegeven.
- ✓ Bij enkel ongefundeerde en vage vermoedens bestaat daarentegen geen tipbevoegdheid. Een verdachte terugtrekking uit een onderzoek op grond van de Wet Bibob als zodanig is volgens de wetgever bijvoorbeeld onvoldoende reden om te tippen. Uit dat enkele feit blijkt immers niet dat de betrokkene in relatie staat tot strafbare of bestuurlijk beboetbare feiten. Dat kan uiteraard anders zijn als sprake is van aanvullende feiten en omstandigheden.

Volledigheidshalve: bij een redelijkerwijs vermoeden dat een betrokkene zich vanwege het toepassen van de Wet Bibob terugtrekt uit de procedure nadat een eigen onderzoek is gestart of nadat advies is gevraagd aan het LBB, moet het bestuursorgaan of de rechtspersoon met een overheidstaak op grond van artikel 7a, achtste lid, Wet Bibob dat melden aan het LBB.

Eigen onderzoek en eventueel daarna advies van het LBB mogelijk voor ontvanger

De tipgever kan slechts een ontvanger tippen in het geval de tip bij die ontvanger kan **leiden tot een eigen onderzoek en eventueel daarna (het aanvragen van) een advies van het LBB**. De tipgever moet dus weten of een sterk vermoeden hebben dat de betrokkene die in relatie staat tot een strafbaar feit ook een vergunning of andere rechtshandeling bij de betreffende ontvanger heeft of heeft aangevraagd, waarvoor de bevoegdheden uit de Wet Bibob kunnen worden toegepast. Dit kan zowel volgen uit eigen kennis van de tipgever als uit aan hem verstrekte informatie en gegevens. Het kan bijvoorbeeld gaan om de volgende **informatiebronnen**:

- › het eigen onderzoek dat de tipgever op grond van artikel 7a van de Wet Bibob uitvoert of heeft uitgevoerd. Uit dit onderzoek kan bijvoorbeeld blijken dat de betrokkene ook in andere regio's een vergunning, subsidie, overheidsopdracht of vastgoedtransactie heeft (aangevraagd). Ook kan blijken op welke andere plekken een betrokkene een onderneming heeft gevestigd. Zo kunnen gemeenten na raadpleging van het Handelsregister constateren dat bepaalde grote horecaketens meerdere vestigingen in het land hebben.
- › de eigen kennis van de lokale situatie en datgene wat binnen het betreffende werkgebied en tot op zekere hoogte ook daarbuiten (met name de regio) gebeurt.
- › mediaberichten (in de krant heeft bijvoorbeeld een bericht gestaan over de opening van een horecazaak in een buurgemeente waarin de eigenaar met naam en toenaam wordt genoemd).
- › kennisgevingen van vergunningverleningen in Gemeentebladen of Provinciale bladen, waarin van bepaalde (ontwerp) vergunningen openbaar kennis wordt gegeven ter uitvoering van wettelijke verplichtingen.

Een omgekeerde tipbevoegdheid?

Niet altijd is bij de tipgever bekend dat een betrokkene een vergunning (of subsidie, overheidsopdracht of vastgoedtransactie) heeft of heeft aangevraagd bij potentiële ontvangers van een tip. Als gevolg daarvan kunnen potentiële ontvangers de behoefte hebben om te kunnen verzoeken aan een potentiële tipgever om, indien mogelijk, ten aanzien van een bepaalde betrokkene een tip te geven. Een dergelijk verzoek wordt ook wel de omgekeerde tipbevoegdheid genoemd.

De vraag is of toepassing van de omgekeerde tipbevoegdheid toelaatbaar is. Toepassing van de omgekeerde tipbevoegdheid is in ieder geval toelaatbaar als het gaat om de tipbevoegdheid die de officier van justitie op grond van artikel 26 Wet Bibob reeds heeft, althans uit de totstandkomingsgeschiedenis daarbij kan worden afgeleid dat de wetgever die werkwijze toelaatbaar acht (zie Kamerstukken II 2018/19, 35 152, nr. 3, p. 12). Onduidelijk is of de wetgever meent dat de omgekeerde tipbevoegdheid ook door bestuursorganen en rechtspersonen met een overheidstaak kan worden toegepast. Een redenering zou kunnen zijn van wel, omdat de tipbevoegdheid van bestuursorganen en rechtspersonen met een overheidstaak volgens de wetgever inhoudelijk identiek is aan de tipbevoegdheid van de officier van justitie. Anderzijds blijkt niet expliciet uit de totstandkomingsgeschiedenis bij de uitbreiding van de tipbevoegdheid dat de omgekeerde tipbevoegdheid door bestuursorganen of rechtspersonen met een overheidstaak kan worden toegepast. Een indicatie dat deze omgekeerde tipbevoegdheid niet voor bestuursorganen of rechtspersonen met een overheidstaak geldt, is dat bestuursorganen of rechtspersonen met een overheidstaak niet beschikken over een bevoegdheid om voor het eigen Bibob-onderzoek bij elkaar gegevens op te vragen, terwijl zij op grond van art. 39f, eerste lid, onder d en g, en tweede lid, Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens zich wel kunnen wenden tot het Openbaar Ministerie (zie daarover nader: Kamerstukken II 2018/19, 35152, nr. 3, p. 12). De aanleiding voor een tip van een bestuursorgaan of een rechtspersoon met een overheidstaak lijkt daarmee in de regel niet een verzoek van een potentiële ontvanger te kunnen zijn.

Wel geldt dat RIEC's vanwege hun ondersteunings- en adviestaak informatie uit een eigen onderzoek van een Bestuursorgaan en/of Bibob-advies kunnen ontvangen waarmee ze de beschikking hebben over die informatie.

De RIEC's hebben met het nieuwe artikel 28, tweede lid, onder m van de Wet Bibob geen tipfunctie gekregen, maar kunnen in de situatie dat door een bestuursorgaan ondersteuning wordt gevraagd, desgevraagd dit bestuursorgaan wel informeren over andere bestuursorganen binnen die samenwerking die eerder Bibob-onderzoeken hebben gedaan naar dezelfde persoon. Het ene bestuursorgaan kan op basis daarvan dan contact zoeken met het andere bestuursorgaan, waarna onderlinge gegevensdeling kan plaatsvinden, uiteraard mits voldaan aan de betreffende voorwaarden. Het delen van de naam van het betreffende bestuursorgaan zou hiervoor voldoende moeten zijn.

Tip je alleen je buurgemeenten, de hele provincie, heel Nederland?

De wetgever heeft de geografische reikwijdte van de tipbevoegdheid niet beperkt. Een tip kan worden gericht aan ieder bestuursorgaan of rechtspersoon met een overheidstaak waarvan de tipgever het sterke vermoeden heeft dat bij die potentiële ontvanger criminelen betrokken zijn, en dat die kennis aanleiding kan vormen voor het doen van een eigen onderzoek en eventueel het vragen van een advies aan LBB. Concreet moet sprake zijn van signalen waaruit blijkt dat de betreffende betrokkene bij een ander bestuursorgaan een beschikking heeft (aangevraagd) dan wel daarmee een rechtsverhouding wil aangaan of is aangegaan, die onder de werking van de Wet Bibob valt.

Artikel 26 betekent nadrukkelijk niet dat bijvoorbeeld heel Nederland of de hele provincie of een veelheid aan overheid instanties mag worden getipt. Er zal per geval moeten worden getoetst aan voornoemde criteria uit artikel 26 Wet Bibob.

3. Waaruit bestaat een tip?

In de tip moet de tipgever de **partij identificeren** die betrokken is bij een vergunning of andere beschikking of rechtshandeling, en die aanleiding geeft voor de ontvanger om een **eigen onderzoek** te doen en eventueel daarna het **LBB om een advies te vragen**.

De tip kan niet alleen gaan over de betrokkene, maar ook over een **derde uit de zakelijke omgeving** van de betrokkene (zie artikel 3, vierde lid, van de Wet Bibob). Ook deze persoon kan immers aanleiding vormen om een eigen onderzoek te doen en eventueel daarna advies te vragen aan het LBB.

Een tip mag alleen het waarschuwend signaal geven dat toepassing van de Wet Bibob aangewezen is. Over de **strafbare feiten zelf** mag in de tipfase **geen** informatie worden gegeven. Een tip behoeft dus ook geen (uitvoerige) motivering. Of en in hoeverre gegevens over strafbare feiten mogen worden uitgewisseld komt in factsheet 3 aan de orde.

Factsheet 3 →

Er is geen vaste vorm voor de tip. Voorbeelden die in de totstandkomingsgeschiedenis naar voren komen zijn een korte brief of een e-mail. Voor de tip kan bijvoorbeeld van onderstaand format gebruik worden gemaakt (een en ander afhankelijk van de specifieke feiten en omstandigheden):

Geachte [...],

Op grond van artikel 26 van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (hierna: Wet Bibob) wijs ik, namens [bevoegde tipgever], erop dat toepassing van de Wet Bibob mogelijk is voor [bevoegde ontvanger] ten behoeve van de [vergunningverlening, beschikking of andere rechtshandeling] waarbij [betrokkene] betrokken is.

Op grond van de Wet Bibob kan een eigen onderzoek, als bedoeld in artikel 7a van de Wet Bibob, worden gestart en vervolgens eventueel advies worden gevraagd aan het Landelijk Bureau Bibob, bedoeld in artikel 9 van de Wet Bibob.

Met vriendelijke groet,

[...]

4. Wat gebeurt er na de tip?

Na ontvangst van een tip kan een ontvanger op grond van de Wet Bibob een (voor)onderzoek verrichten naar de juistheid en betrouwbaarheid van de tip, en bezien of deze aanleiding moet geven tot (nadere) inzet van bevoegdheden uit de Wet Bibob, zoals het doen van eigen onderzoek.

Voor een degelijk eigen onderzoek kan het bijvoorbeeld nodig zijn om over meer (inhoudelijke) gegevens van de tipgever te beschikken. Een dergelijke inhoudelijke informatie-uitwisseling tussen de ontvanger en de tipgever is mogelijk voor zover deze kan worden gestoeld op artikel 28, tweede lid, aanhef en onder m, van de Wet Bibob. Zie daarover factsheet 3.

Factsheet 3 →

Zo lang de ontvanger de gegevens uit de tip nodig heeft voor de uitoefening van de bevoegdheden uit de Wet Bibob, met inbegrip van het afwickelen van een eventuele juridische procedure, mag de ontvanger deze gegevens bewaren. Zodra de ontvanger de gegevens niet meer nodig heeft (of niet gebruikt ten behoeve van de bevoegdheden uit Wet Bibob), dan moet de ontvanger de gegevens vernietigen. Dat geldt uiteraard niet voor zover een (andere) wettelijke grondslag maakt dat een ontvanger deze gegevens langer mag of zelfs moet bewaren. Zo mogen de bevindingen van eigen onderzoek en de gegevens die daaraan ten grondslag liggen, vijf jaar worden bewaard voor mogelijk gebruik in verband met een andere beslissing. Een voorbeeld van een wettelijk voorschrift dat verplicht tot bewaring is te vinden in de Archiefwet.

Voor meer informatie

- › Kamerstukken II 2021/22, 35 764, nr. A (Gewijzigd voorstel van wet);
- › Stb. 2022, 304: Wet van 6 juli 2022 tot wijziging van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur in verband met informatiedeling tussen bestuursorganen en rechtspersonen met een overheidstaak en enige overige wijzigingen;
- › Kamerstukken II 2020/21, 35 764, nr. 3 (Memorie van Toelichting);
- › Kamerstukken II 2021/22, 35 764, nr. 6 (Nota naar aanleiding van het verslag);
- › Besluit Bibob.